

Het Reewild

MEDEDELINGENBLAD VAN DE *Vereniging „Het Reewild”*

2e jaargang nr. 3
september 1985

Het Reewild

MEDEDELINGENBLAD VAN DE *Vereniging „Het Reewild”*

Beschermheer Z.K.H. Prins Bernhard der Nederlanden

De Vereniging „Het Reewild” stelt zich ten doel:

.....de instandhouding en verbetering van de kwaliteit van het reewild in Nederland. Zij staat op het standpunt, dat niet slechts gestreefd dient te worden naar het verkrijgen en behouden van een verantwoorde reestand, doch bovendien dat middelen dienen te worden aangewend deze stand zo gezond mogelijk te houden en op kwalitatief hoog peil te brengen, opdat ook voor het nageslacht een der schoonste vertegenwoordigers van de Nederlandse fauna behouden blijft.

BESTUUR

voorzitter:

Jhr. M. de Savornin
Lohman,
Smidswater 2A,
2514 BV 's-Gravenhage,
Tel.: 070-643596/
070-689266.

secretaris:

Jhr. Mr. Th. W. R. M.
Serraris,
Groen v. Prinstererlaan 28,
3818 JP Amersfoort,
Tel.: 033-631833 (privé),
033-633624 (zaak).

penningmeester:

Ir F. W. Craandijk,
Blydensteinbleekweg 20,
7523 HZ Enschede,
Tel.: 053-351667.

G. W. Boele,

Kamperweg 18,
8181 CM Heerde,
Tel.: 05782-2193.

J. Brinkman,

P. v. Vollenhovenlaan 16,
7251 AR Vorden,
Tel.: 05752-1864.

A. A. M. J. Consten,

Dautzenbergstraat 16,
6411 LB Heerlen,
Tel.: 045-717150.

E. H. Drenth,

Westerse Drift 89,
9752 LD Haren (Gr),
Tel.: 050-348657,
050-129948.

J. F. Erdmann,

Rembrandtlaan 15,
1231 AA Loosdrecht,
Tel.: 02158-1285.

G. A. P. Gielis,
Zuiderklamp 53,
5672 HA Nuenen,
Tel.: 040-833845.

Th. J. Litjens,

Dorpsstraat 40,
4845 CG Wageningen,
Tel.: 01693-1420,
01693-1827.

Drs. W. P. B. Nijzink,
Smokkelhoekweg 1B,
4421 JW
Kapelle-Biezeling,
Tel.: 01102-1846.

Administratie Afschot:

A. J. van Veen,
Bolhaarslaan 57,
7522 CV Enschede,
Tel.: 053-351592.

Beheer Materiaal:

A. Mörzer Bruijns.
p/a Eperweg 60,
8071 PA Nunspeet,
Tel.: 03412-51874.

Slijpplaatjes:

G. Koenderink,
Lhee 96,
7991 PK Dwingeloo,
Tel.: 05219-7356.

REGIONALE ORGANISATIES

Stichting Reewildbeheer
Noord Nederland

voorzitter: E. H. Drenth.
secretaris:
B. Koops van 't Jagt,
Smetanaalaan 10,
9402 XD Assen,
Tel.: 05920-44177.

Stichting Reewild
Trofeëenshow Gelderse
Achterhoek (Exel)

voorzitter: D. Voûte,
secretaris:
F. W. H. M. Ten Bos,
Lankheterweg 4,
7481 VM Haaksbergen,
Tel.: 05427-14980.

Stichting Wildbeheer
Limburg

voorzitter:
J. W. H. Hommen,
waarnemend secretaris:
A. A. M. J. Consten,
Dautzenbergstraat 16,
6411 LB Heerlen,
Tel.: 045-717150.

Stichting Reewildbeheer
Overijssel

voorzitter: B. Brinkmann,
secretaris:
J. Schoonderbeek,
Meidoornstraat 16,
7497 MG Bentelo,
Tel.: 05472-228.

Vereniging „Het Reewild”
West- en Midden Brabant

voorzitter: Th. J. Litjens,
secretariaat:
G. W. A. M. Hamel,
Assumburgstraat 14,
4834 KP Breda,
Tel.: 076-656005.

Commissie Reewildbeheer
Utrecht

voorzitter: Jhr. Mr.
Th. W. R. M. Serraris,
secretaris: S. F. P. Klep,
Dolderseweg 60,
3712 BR Huis ter Heide,
Tel.: 030-784974.

Stichting Wildbeheer
Veluwe

voorzitter: Jhr.
M. de Savornin Lohman,
secretaris:
J. C. H. Nachenius,
Lage Boesschenweg 18,
3886 PS Garderen,
Tel.: 05776-1429

Vereniging
Reewildkring
Oost-Brabant

voorzitter:
H. A. v.d. Vleuten,
secretaris: A. J. G. v. Kuijk,
De Kranssen 21,
5581 AG Waale,
Tel.: 04904-4624.

Provinciale
Reewildcommissie
Zeeland

voorzitter: P. van Dalsen
secretaris:
Drs. W. P. B. Nijzink,
Smokkelhoekweg 1B
4421 JH
Kapelle-Biezeling
Tel.: 01102-1846

Foto voorpagina: G. Koenderink

Gironummer penningmeester Vereniging „Het Reewild”: 813577

Redactiecommissie Mededelingenblad „Het Reewild”

Ir H. Eikelboom, eindredacteur, Nic. Beetslaan 20, 3743 HM Baarn, Tel.: 02154-17069 - G. W. Boele, Kamperweg 18, 8181 CM Heerde, Tel.: 05782-2193. - P. H. Schneider, Jachtlaan 8, 4851 AM Ulvenhout, Tel.: 076-612293.

Druk en grafische vormgeving: Drukkerij Lulof B.V. - Postbus 100 - 7600 AC Almelo - Tel.: 05490-11011.

Het Reewild

INHOUD

Van de voorzitter	2
Nationale Reewildtentoonstelling Vorden 1985	3
Enig cijferwerk: Vorden 1982-1985	9
Verheugende vooruitgang van het reewild in Nederland?	10
Tumor bij reegeit	10
Ingezonden: Wat is wijsheid?	12
Mededeling	13
Rectificaties	13
Nazoekwerk: lijst van zweethonden	13
Jager en bioloog Jan van Haaften	14

De datum om copy voor „Het Reewild” nr. 4 in te leveren is:
1 december 1985.

Van de voorzitter

Op zaterdag 11 mei laatstleden vond de jaarvergadering van de vereniging als gebruikelijk in Hotel Bakker te Vorden plaats. Daaraan vooraf ging de officiële opening door Mr. J. P. van Zutphen, Directeur Generaal voor Landelijke Gebieden en Kwaliteitszorg van de driejaarlijkse nationale trofeeëntentoonstelling. Door ziekte van langere duur was het mij helaas niet mogelijk de opening van de tentoonstelling in te leiden en de algemene ledenvergadering voor te zitten.

Ik ben het bestuur van de vereniging zeer erkentelijk voor het zo geruisloos en doeltreffend opvangen van een aantal zaken tijdens mijn ziekte. In het bijzonder dank ik daarbij de heer G. W. Boele, die zich als waarnemend voorzitter op die elfde mei op voortreffelijke wijze van zijn taak heeft gekweten.

Gedurende de periode dat ik ziek was ontving ik van vele kanten blijken van belangstelling, waaronder een telegram van de algemene ledenvergadering. Ook langs deze weg betuig ik daarvoor gaarne mijn hartelijke dank.

De trofeeëntentoonstelling mag om meerdere redenen een succes worden genoemd. Mr. van Zutphen sprak zich in zijn openingstoespraak in waarderende zin uit over de activiteiten van de vereniging.

Verheugend was ook, dat er dit jaar meer trofeeën zijn ingezonden dan in 1982. Wij zijn de inzenders er erkentelijk voor, dat zij zich niet hebben laten afschrikken door het debacle van dat jaar.

In de kwaliteit van de trofeeën als totaal is een opgaande lijn te bespeuren. Dit weerspiegelt zich in het resultaat van de keuringen, de puntenwaardering en het aantal toegekende medailles.

De toekenning van medailles voor trofeeën die aan bepaalde criteria voldoen, is een omstreden zaak en moet niet een te zwaar accent krijgen.

Wanneer een "medaillebok" echter mag worden beschouwd als het resultaat - de bekroning - van een jarenlang zorgvuldig uitgevoerd afschot, dan is de medaille niet alleen van harte gegund, maar ook ten volle verdiend. Voor de driejaarlijkse tentoonstelling als geheel gaat het in feite om het totaalbeeld en de tendens die zich daarin aftekent.

Het bestuur zal zich steeds moeten afvragen of de opzet en de frequentie van de nationale trofeeëntentoonstelling aanpassingen behoeft en staat daarbij gaarne open voor suggesties.

De jaarvergadering is altijd een hoogtepunt in het verenigingsleven. Dit jaar was deze vergadering van bijzonder belang gezien het door het bestuur ingediende voorstel tot ingrijpende wijziging van de statuten. Zoals bekend gaat het daarbij om een nieuwe structuur van de vereniging. De vergaderings stemde in hoofdlijnen in met de voorgestelde wijzigingen.

Op 3 juli laatstleden vond een tweede algemene vergadering plaats, waar de nieuwe statuten unaniem werden aanvaard.

Inmiddels zijn de statuten door de notaris gepasseerd en zijn thans van kracht. Nu gaat het erom dat de regionale organisaties, met behoud van hun eigen identiteit en spankracht, zich geleidelijk aan omvormen tot regio's van de vereniging. Dan zal de minder doelmatige verscheidenheid in rechtsvorm en presentatie van de regionale organisaties, met alle vrijblijvendheid van dien, kunnen worden omgezet in een nieuwe samenhang en een betere wisselwerking tussen de regio's nieuwe stijl en de landelijke vereniging.

Absolute voorwaarde daarvoor is echter de steun van de regio's en van de individuele reewildjagers die als leden de vereniging "Het Reewild moeten dragen. Met dit beeld voor ogen is een werkgroep gestart met het ontwerpen van een nieuw Huishoudelijk Reglement, waarvan het bestuur hoopt dat het tijdens de volgende jaarvergadering zal worden aangenomen.

Lohman

Nationale Reewildtentoonstelling Vorden 1985

Na dagenlange voorbereiding was het dan zaterdagmorgen 11 mei j.l. zover, dat de heer G. W. Boele, als vice-voorzitter van de Vereniging Het Reewild, wegens afwezigheid door ziekte van voorzitter Jhr. M. de Savornin Lohman, een grote schare belangstellenden bij de opening van de tentoonstelling kon begroeten. Hij deed dat met de navolgende toespraak:

Mijnheer de Directeur-Generaal,
Dames en Heren.

Er zijn, dames en heren, vanmiddag hier zoveel hoogwaardigheidsbekleders aanwezig dat het niet goed mogelijk is ze allen met naam en functie welkom te heten. Ik hoop dat u mij dit niet kwalijk zult nemen. Eén uitzondering wil ik echter maken en de heer Mr. J. P. van Zutphen, Directeur-Generaal Landelijke Gebieden en Kwaliteitszorg van het Ministerie van Landbouw en Visserij bijzonder hartelijk welkom heten en hem danken voor zijn bereidheid om de Nationale Reewildtentoonstelling 1985 te willen openen.

De Vereniging Het Reewild waardeert het zeer dat u vanmiddag in zo'n grote getale hier bij de opening van deze tentoonstelling van uw belangstelling blijk geeft.

In het persbericht dat de vereniging heeft doen uitgaan heeft zij als hoofd gebruikt, dat het beleid van de vereniging gericht is op de handhaving van de hoge kwaliteit van het reewild.

Het gaat goed met het reewild en dat is iets wat we zo moeten houden. Dat we niet praten over een unieke maar in onze ogen wel van een prachtige wildsoort blijkt uit het feit dat in het verspreidingsgebied van het ree, dat is midden Europa (Rusland, Polen en een deel van Scandinavië tot en met Spanje) de populatie uit ongeveer 3.750.000 stuks bestaat, waarvan er jaarlijks 1,6 miljoen worden afgeschoten en ongeveer 10%, dat is 160.000 aan het verkeer wordt opgeofferd.

De Nederlandse cijfers: een jaarlijks afschot van 7000 reeën en ca. 4000 stuks reewild dat ten offer valt aan het verkeer, vallen bij eerder genoemde cijfers in het niet. Het is dan ook niet juist enige vergelijking te maken, maar als illustratie is het toch goed te weten dat op de relatief kleine oppervlakte van ons land er een grote en gezonde wildstand is, dank zij de nodige maatregelen getroffen door Overheid en jagers.

Het resultaat van deze samenwerking tussen Overheid en jagers kunt u op deze tentoonstelling bewonderen. Ik denk dat het juist is om in dit verband nu ook alle mensen en instanties die bij het tot stand komen van de tentoonstelling hebben

meegewerkt te danken. Ik denk hierbij aan de heren keurmeesters, die - sommige zelfs drie dagen achter elkaar - alle tentoongestelde geweien hebben beoordeeld.

Uiteraard dank aan de inzenders, de inleveradressen, de Rijkspolitie en de Jachtopzichters van de Veluwe, die er voor gezorgd hebben dat de (helaas noodzakelijke) bewaking optimaal kon zijn.

De commissies die onderdelen van de tentoonstelling hebben verzorgd of voorbereid, kortom allen hartelijk dank!

De keurmeesters hebben de geweien als volgt geïnclassificeerd: 33 stuks reewild kwamen in aanmerking voor gouden insigne met schild, 29 stuks gouden insigne met schil, 29 stuks kwamen in aanmerking voor de zilveren en 48 stuks voor de bronzen insigne.

En voor de moeflons waren deze aantallen 1 stuk goud, 3 stuks zilver, terwijl aan het zwartwild 1 maal goud, 3 maal zilver en 6 maal brons werd toegekend.

Ook het ingezonden damwild werd beoordeeld.

Mijnheer de Directeur-Generaal, Dames en Heren. Uiteraard kunnen wij in dit illustere gezelschap niet ontkomen aan het woord reorganisatie, zowel in onze vereniging (daar er vanmiddag op de jaarvergadering het nodige over zal worden gezegd, zal ik u hiermee nu niet vermoeien) als op het Ministerie van Landbouw en Visserij. Speciaal dan, mijnheer Van Zutphen, doel ik op de onder uw beleid vallende Directie Natuur, Milieu en Faunabeheer. Zowel in de Tweede Kamer der Staten-Generaal als door de Directeur van genoemde directie, de heer Drs. Pieters, is meermalen betoogd en toegezegd dat de oude directie Faunabeheer haar eigen

identiteit bij deze inmiddels doorgevoerde reorganisatie zou behouden. Wij hopen en vertrouwen er op - misschien wat oneerbiedig gezegd, mijnheer Van Zutphen - dat bij de huidige stoelendans op deze directie, de deskundigen op het gebied van het wildbeheer, waarvan de uitoefening van de jacht een integrerend onderdeel is, op de juiste stoel zullen blijven zodat inderdaad het eigen gezicht van faunabeheer - uiteraard als onderdeel van het grote geheel - behouden zal blijven. Er doen geruchten de ronde, mijnheer de Directeur-Generaal, over deconcentratie en deregulering omtrent het Faunabeheer. Ik weet dat geruchten, geruchten zijn, maar anderzijds is er het gezegde: "waar rook is, is vuur".

Hoewel wij als Vereniging "Het Reewild" de gevolgen van de deregulatie niet helemaal kunnen overzien is het niet dit aspect waarover we ons zorgen maken. Anders is het met de deconcentratie. De specifieke vaktechnische deskundigheid en ervaring, de objectieve verantwoordelijkheidszin en de mogelijkheid voor de jachthouder om zich tot één centraal adres te wenden voor zijn problemen, zijn allen niet te verwaarlozen factoren.

Het argument dat een centrale directie beleidslijnen uitstippelt welke in de provincie worden uitgevoerd komt bij ons als reewildjagers - gezien de opgedane ervaringen - wat moeilijk over.

Wij hopen dat er in de toekomst niet te veel verschillen van inzicht bij de uitvoerende ambtenaren zijn over de centrale beleidslijnen.

Een centrale beleidslijn is wellicht onvoldoende, zo veronderstellen wij, bij een materie als het beheer van het reewild.

Zo even Dames en Heren, heb ik het gehad over deskundigheid. Deskundigheid wordt uiteraard ook verwacht bij de uitoefening van de jacht.

Dank zij de instelling van het verplichte jachtexamen zijn $\frac{3}{4}$ van de ca. 38.000 jachtakehouders, dus ruim 29.000 jagers al in het bezit van het verplichte jachtdiploma. Deze maand gaan er weer 1600 kandidaten op voor dit examen. Dat het wildbeheer - het is al meer gezegd - waarvan de uitoefening van de jacht een onderdeel is, een dynamisch geheel is, en leeft onder de bevolking, mag blijken uit het feit dat van de 1600 kandidaten de jongste 16 en de oudste 67 jaar is. Dat het wildbeheer voornamelijk leeft in de niet-randstad-provincies (1200 kandidaten) zal u uiteraard niet verwonderen. Waar in ons land, Dames en Heren, worden zulke zware en ook economische eisen gesteld aan een recreant die zijn hobby uitoefent!

De regionale reewildtentoonstellingen en deze, eens in de drie jaar te houden tentoonstelling wordt niet georganiseerd om te laten zien hoe goed er geschoten wordt, maar heeft een belangrijk, ik zou willen zeggen een zeer belangrijk doel n.l. die van educatie.

Om boven de problemen van de eigen belangengroep te kunnen uitstijgen is het nodig te weten waar het om gaat. Tentoonstellingen als deze beperken de voorlichting niet alleen tot de jagers, maar tot allen die bij het wildbeheer in meerdere of mindere mate betrokken zijn: niet-jagers, landbouwers en natuurbeschermers om maar enkele te noemen. Inzicht in elkaars problemen zal de samenwerking, en wat bereiken we zonder samenwerking, kunnen bevorderen.

Mijnheer de Directeur-Generaal, U bent gekomen en daar zijn we, ik benadruk dit gaarne nogmaals, zeer erkentelijk voor, om de Nationale Reewildtentoonstelling 1985 te openen.

Een tentoonstelling waaruit blijkt dat wij reewildjagers, te zamen met het voortreffelijk jachttoezicht, de detachementen veldpolitie en andere korpsen van Rijks- en Gemeentepolitie, actief zijn.

Aktief zijn betekent beweging en vooruitgang.

Wij zien de uitdaging van deze tijd en we zullen trachten die uitdaging aan te nemen, ook al weten we niet of ons dat zal lukken. Als we weten, waarmee te sturen valt, dan is nog niet alle hoop verloren. We willen dat sturen wel graag samen doen, in overleg en samenwerking met de Overheid, de landbouw en de Natuurbescherming.

Ik dank u voor uw aandacht.

Hierna gaf hij het woord aan Mr. J. P. van Zutphen, die de officiële opening gestalte gaf met de volgende toespraak:

Mijnheer de Voorzitter,
Dames en Heren,

Aan de uitnodiging om de 3-jaarlijkse nationale reewildmanifestatie - zo wil ik deze tentoonstelling noemen - te openen heb ik graag gevolg gegeven. Ik moet U bekennen, dat ik opgelucht ben, dat de tentoongestelde geweien hier aanwezig zijn. Dit na de afkeurenswaardige gebeurtenis van 1982. Ik kom daar later nog even op terug.

Er zijn enkele redenen, die mij aanleiding geven, om te spreken van reewildmanifestatie in plaats van trofeeëntentoonstelling.

Ten eerste is deze 3-jaarlijkse

gebeurtenis de plaats waar, mede ter gelegenheid van de algemene ledenvergadering van Uw vereniging, degenen die "des reewilds" zijn elkaar ontmoeten.

Ten tweede geeft de benaming voor degenen "die buiten staan" beter aan waar het hier werkelijk om gaat.

Buitenstaanders hebben immers de neiging te denken, dat bij het reewild-beheer de trofeeën doelstelling van het beheer zijn en daarom tentoongesteld worden.

Foto: Drs. F. A. Eikelboom.

Reewildmanifestatie dus, omdat deze tentoonstelling gezien kan worden als een bekroning van het reewildbeheer in Nederland. En dat brengt mij naar de waardering voor dat beheer. Niet zozeer waardering in de vorm van gouden medailles, maar naar de maatschappelijke waarde van het reewildbeheer.

De zorg voor de kwaliteit van het

landelijk gebied in ons dichtbevolkte land is zoals bekend de verantwoordelijkheid van mijn minister.

Dat het landelijk gebied een veelvoud van maatschappelijke functies heeft, mag hier eveneens bekend worden verondersteld. De overheid is reeds lang betrokken bij de invulling van deze functies in het landelijk gebied. Dit als logisch voortvloeisel uit het feit, dat wonen, industrie, landbouw, infra-structurele voorzieningen, zoals wegen, kanalen, etc. en natuurbehoud om de belangrijkste functies te noemen, allemaal deel van deze groene ruimte claimen. En vaak is dat in ons landje hetzelfde stukje . . .

Dat geeft spanningen, conflicten soms. Het vraagt om compromissen, die dan ook meestal tot stand komen. Het groene vlak van Nederland, zoals dat zich van grote hoogte manifesteert, blijkt als we afdalen een legpuzzel, waarin alle functies zijn ingebed. De grillige lijnen van de zaagsneden geven aan dat het niet zonder duwen en trekken tot stand is gebracht. En toch zijn we na het onontkoombare zaagwerk van bestemming en inrichting van de ruimte vaak weer blij met het landschap.

Ik zal Uw tijd niet vragen voor de interessante besluitvormingsprocessen die hier spelen. U weet als beheerder in de groene ruimte, welke invloed bestemmingen en inrichting op Uw beheer hebben: U hebt er bijna dagelijks mee te maken. Met bestemming en inrichting zijn we er immers niet. Het komt er daarna op aan dat gebied en wat daar in is te beheren.

Ten aanzien van het reewild ligt hier een taak, die de jagers in Nederland gaarne op zich nemen.

En tot op heden met doorslaggevend succes. Het is immers een ontkenning van feiten en inspanningen, als het succes van het ree in Nederland alleen wordt verklaard met de inderdaad bewonderenswaardige aanpassing van het reewild aan de voortdurend veranderende bestemming en inrichting van het landelijk gebied. De toenemende kwaliteit en kwantiteit van het Nederlandse reewildbestand en de verspreiding over vrijwel ons gehele land dient mede te worden verklaard uit de zorg voor het reewild. Inderdaad heeft de overheid sinds de jaren '50 deze zorg middels nauwgezette afschotplanning en vergunningregeling begeleid. Ook ten aanzien van het afschot van wild bestonden en bestaan immers verschillende claims van individuele jagers. Dat behoeft niet ontkend te worden. Feit is echter, dat de bescherming van het wild, het jachttoezicht, de acceptatie van het wild door land-, bos- en tuinbouw, het voorkomen van onrust in het veld, het voorkomen van dierziekten enz. bepaalt of er afschot kan plaatsvinden. Beter gezegd, of er na beheer ook geoogst kan worden. En dat beheer is in vrijwel alle gevallen in handen van jagers. Ik durf te zeggen: een geslaagde privatisering avant la lettre.

Zijn er dan geen wensen meer ten aanzien van het reewildbeheer?

Uiteraard wel.

Ik doel hierbij niet op de voordurende discussie, die in de boezem van de vereniging "Het Reewild" gaande is over de wijze waarop de predatie door de mens moet plaatsvinden. Het oogmerk is daarbij altijd geweest om te komen tot een optimale, natuurlijke en gezonde reewildstand. Die discussie is in goede handen en zal evenals in het verleden ongetwijfeld tot aan de inzichten van de tijd aangepaste voorstellen leiden.

De Directie Natuur, Milieu en Faunabeheer zal trouwens evenals vroeger de Directie Faunabeheer in deze zijn rol blijven vervullen. Er is een wens, die zowel het beheer van het reewild als de organisatie en het werk van de Directie Natuur, Milieu en Faunabeheer ten goede zou komen.

Foto: Drs. F. A. Eikelboom.

Zoals U zich kunt indenken is er gedurende de laatste dertig jaar van de zijde van de Directie Faunabeheer tijd en energie gestopt in de zojuist aangeduide begeleiding van het reewildbeheer. Tijd en energie, die zeker in een tijd van overheidsbezuiniging kostbaar zijn voor een ambtelijk apparaat. Samenwerking van jachthouders in grote wildbeheereenheden zou voor de overheid tot een aanzienlijke tijdsbesparing in de contacten met jachthouders en het wildbeheer leiden. Het zou in nog grotere mate dan nu het geval is, kunnen leiden tot geprivatiseerd beheer van de reewild-

stand door deze wildbeheereenheden. Het behoeft daarnaast nauwelijks betoog, dat beheer in grote eenheden ook voor de jachthouders, de jagers en de gehele fauna voordelen schept. Te noemen zijn: grotere mankracht waardoor taakverdeling mogelijk is, grotere financiële draagkracht voor jachttoezicht en biotoopverbetering, betere aanspreekbaarheid voor regionale en provinciale overheden en belangengroepen.

Voor het ambtelijk apparaat betekent het dat meer tijd en energie besteedt kan worden aan soorten, die op dit moment meer aandacht hard nodig hebben.

Het moet toch voor de overheid en de jagers een uitdaging zijn om te bezien of het succes van het reewildbeheer ook behaald kan worden ten aanzien van de patrijs, het korhoen, de das en de otter.

Het departement zal samenwerking van jachthouders in wildbeheereenheden vanuit de zojuist geformuleerde visie blijven bevorderen. Het zou de overheid meer dan welkom zijn de vereniging "Het Reewild", die vanaf 1951 bewezen heeft maatschappelijke waardevolle zaken mede tot stand te kunnen brengen, aan zijn zijde te vinden.

Mijnheer de voorzitter,
dames en heren,

Het zal U uit voorgaande duidelijk geworden zijn, dat de overheid waardering heeft voor het werk van Uw vereniging en voor de jagers ten aanzien van het beheer van het reewild in Nederland. Het feit, dat jagers hierbij vanuit een duidelijk eigen belang handelen, doet hieraan niets af. Integendeel.

Wanneer jagers hun eigen belangen ondergeschikt weten te maken aan een maatschappelijk belang en

daarmee respect opbrengen voor anders denkenden en andere belangen maakt dat de waardering alleen groter.

Daarentegen kan voor mensen, die hun eigen norm als maatschappelijke norm beschouwen en daarbij wetsovertredingen niet schuwen van de kant van de overheid geen waardering worden verwacht.

Ik hoop, dat Uw vereniging deze 3-jaarlijkse manifestatie als bekroning van een succesvol beheer van het reewild nog vele jaren mag organiseren en verklaar hierbij de tentoonstelling voor geopend.

Naschrift

Vorden 1985

Het kon niet uitblijven. Dikwijls is er gesproken (en zeker ook gedacht) over Vorden 1982. Over de tentoonstelling, die helaas door de inbraak en diefstal van de geweien, geclaimd door het zogenaamde dierenbevrijdingsfront, niet door kon gaan. Onze (reewild)jagers hebben nu hun antwoord op deze misdaad gegeven.

Een waardig antwoord! Wij laten ons door deze terreur niet uit het veld slaan.

Een positief antwoord, door massaal de in de laatste drie jaren bemachtigde geweien in te zenden en te laten beoordelen.

Het enige goede antwoord!

Wij gaan door met onze goede zaak en zijn Vorden 1988 al weer aan het voorbereiden.

H.E.

Enig cijferwerk: Vorden 1982-1985

Bij de Vereniging "Het Reewild" vindt eens in de drie jaar op de Nationale Show te Vorden een officiële keuring plaats van de beste reewildgeweien, die in de voorgaande drie jaren zijn geschoten. Enkele dagen voor de opening van deze Show wordt door meerdere officiële keurmeesters uitermate nauwgezet meet-, weeg- en rekenwerk verricht, naast een visuele beoordeling, om het ingezonden materiaal te beoordelen en uiteindelijk te rangschikken. In een tenslotte verkregen puntentotaal komt de eindwaardering tot uiting, aan de hand waarvan een classificatie plaatsvindt en de bok (het gewei!) al of niet met een medaille wordt bekroond.

Het is interessant aan de hand van het verkregen cijfermateriaal een vergelijking op te zetten tussen de resultaten van verschillende jaren. Dit is in het verleden ook regelmatig gebeurd; zo vindt U in Reeën 2 op blz. 48 het door J. Mekers vermelde staatje van telkens de beste 25 geweien van elke show, waarvan het gemiddelde is berekend, dat luidt:

Show	Punten
1957	106.7
1960	102.1
1963	107.3
1966	109.6
1969	105,0
1972	103.1
1976	107.3
1979	114.0

De reeks voorzettend komen we voor

1982	110.4
1985	115.9

Graag willen we de laatste beide gemiddelden nog wat nader analyseren.

1982 Gemiddeld dus de 25 beste geweien: 110.4 punten; wanneer we het beste gewei: de jarenlange recordbok van J. Zomer uit Flevoland met 166.5 punten, er uit laten, komen we voor de overblijvende 24 op 108.1 punten.

Het is bekend, dat de nog jonge zuidelijke IJsselmeerpolders bokken tonen van een uitmuntende kwaliteit. Daarom brachten we in de 25 topgeweien een splitsing naar gebied van herkomst en komen dan tot:

10 geweien uit (Oostelijk en Zuidelijk) Flevoland:
gemiddeld 117.6 punten.

15 geweien uit overig Nederland:
gemiddeld 105.7 punten.

1985 Gemiddelde van de 25 beste geweien dus 115.9 punten; wanneer we ook hier het beste gewei, dat met 158.2 punten weer heel hoog scoorde (weer uit Zuidelijk Flevoland door A. v.d. Wiel) buiten beschouwing laten, komen de overgebleven 24 geweien gemiddeld op 114.1 punten. Ook nu weer een splitsing naar het gebied van herkomst en zien dan een sterke overheersing van de geweien uit de zuidelijke IJsselmeerpolders: 19 geweien uit (Oostelijk en Zuidelijk) Flevoland:

gemiddeld 117.5 punten.

6 geweien uit overig Nederland:
gemiddeld 110.6 punten.

Conclusie:

- de gemiddelde kwaliteit van de 25 beste in Vorden getoonde reebokgeweien blijft hoog en was in 1985 (dus van de bokken, geschoten in 1982, 1983 en 1984) het hoogst van alle shows;
- voor een belangrijk deel is dit te danken aan de zeer goede kwaliteit van de geweien van de bokken uit de jonge zuidelijke IJsselmeerpolders.

Verheugende vooruitgang reewild in Nederland?

In de achterliggende zomerperiode zijn er enkele zeer sterke bokken geschoten waarvan ik U van twee de voorlopige puntenwaardering niet wil onthouden.

Een bok in Drenthe waarover U ongetwijfeld al gelezen heeft in "de Nederlandse Jager" en een bok in de buurt van Staphorst.

Het is een verheugend feit dat naast de goede bokken die in de IJsselmeerpolders aanwezig zijn ook elders in het land zulke zware bokken voorkomen. Hieronder volgen de voorlopige gegevens van beide bokken.

	Drenthse bok punten	Staphorst bok punten
Lengte R.stang	23 cm	26 cm
Lengte L.stang	22 cm	27 cm
gemidd. gewicht	22,5 679 gr	11,25 595 gr
volume	329	275
kleur	3	3,5
parels	4	2
rozen	3	1
uiteinde takken	1,5	0
vlucht	4	0
vertakking	0	0
regelmaat	0	0
aftrek	1	0
	193,35	164,75
Leeftijd	5 jaar	3 jaar

G. W. Boele

De heer J. Schoonderbeek maakte wel een unieke foto: drie kapitale bokken bijeen! Wij geven deze foto, met dank aan de fotograaf, graag een plaatsje. V.l.n.r. ziet U: de Drenthse bok, de Staphorster en een der beteren van zuidelijk Flevoland 1985 (voorl. 111 punten).

Tumor bij reegeit

In maart 1985 kreeg ik een telefonische melding van de Heer H. G. Verbeek, werkzaam op het natuurmonument "Sprengeberg" bij Hellendoorn, over de bevinding van een lever met een bleek gezwel (zie foto) bij een afgeschoten reegeit.

Heer Verbeek zei me, dat de reegeit was afgeschoten door de Heer J. G. Huurnink en vertelde mij iets over de bevindingen.

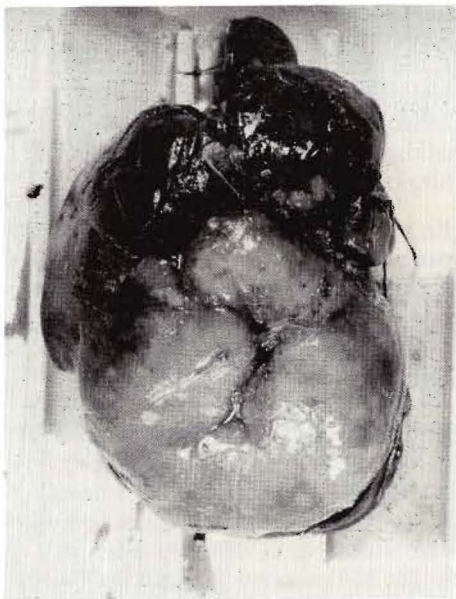
Op het eerste gezicht op ons laboratorium (Keuringsdienst van Waren) deed het gezwel me denken aan:

- tumor (nieuwvorming van weefsel)

- leukosegezwel (waarin veel witte bloedlichaampjes)
- tuberculose
- lang bestaand ontstekingsproces met veel bindweefsel

Ter verkrijging van de verdere informatie nam ik contact op met de Heer Huurnink, die me het volgende vertelde:

- de leeftijd van de reeget is ± 11 jaar
- een groot deel van het haarkleed was grijs
- de konditie ervan was matig; het dode gewicht zonder ingewanden bedroeg 8 kg
- de reeget had vooral de laatste 2 jaar kalveren van eveneens geringe konditie afgezet (± 6 kg)

Konklusie uit deze gegevens: vooral de laatste 2 zaken kunnen wijzen op moeilijkheden bij het dier!

Het uiteindelijke onderzoek, waarbij het weefsel van het harde gezwel mikroskopisch werd onderzocht wees uit dat het inderdaad nieuwgevormd

was en veel celdelingen bevatte en daarmee van carcinogene aard was.

De betekenis voor de praktijk: deze tumor kan zich al of niet onzichtbaar hebben uitgezaaid. De weerstand, door dit tumorkomplex, van dit dier zal zijn verminderd, met als gevolg: een goede kans op een bijkomende (bakteriële) infectie.

Bij elkaar zal de "keurings" beslissing moeten luiden: ongeschikt en zelfs mogelijk schadelijk voor konsumptie en daarmee, afgezien nog van de leeftijd van het dier, bestemd voor destructie.

Het is misschien goed op deze plaats tevens te vermelden, dat de bevinding bij ontweiding van een lever met dofbruine - dofbruingrijze kleur eveneens om oplettenheid vraagt. Namelijk een dergelijke lever, een zogenaamde "koorts" lever, geeft aan, dat het dier een koortsperiode heeft ondergaan. Dit op zich houdt in, dat het dier besmet is (geweest) en dat nu vooral ook milt en nieren nauwkeurig moeten worden bekeken op afwijkingen als zwelling en ontstekingsplekken. Zijn laatstgenoemde organen inderdaad afwijkend, dan moet eveneens het vlees goed worden onderzocht op een eventueel voorkomende (bacterie) besmetting:

Mocht U naar aanleiding van bovenstaande vragen hebben, dan kunt U mij bereiken onder de telefoonnummers:
05750-26644 kantoor
05750-27793 privé

H. H. Stigter,
Dierenarts bij de Keuringsdienst van Waren, Zutphen.

Ingezonden:

Wat is wijsheid?

En als je dat weet, wat is dan goed en wat is fout?

Je hebt een middelgroot of klein veld. Je krijgt een afschotvergunning voor 1 bok, 1 geit en 1 reekalf. In je veld is hier en daar jonge aanplant, aan je veld grenst een aantal boomkwekerijen. Je aanwezige reewild is voor een deel wisselwild. De kwekers klagen over bastshade, aantoonbaar door reewild veroorzaakt, maar tot indiening van een claim is het nog niet gekomen. In het begin van het seizoen zie je vrij regelmatig een jonge zesser, mooi opgezet.

Hij is altijd in de nabijheid van een geit met twee kalveren.

Nooit een andere bok, steeds dezelfde zesser.

Een buurjager krijgt een forse schadeclaim aan zijn broek voor reewildsschade. Hij maakte niet ieder jaar het afschot vol en stuurde dan trouw de lootjes weer terug. Wachten tot eind juli, misschien komt er een andere bok op zoek naar een vriendin! Misschien is die dan slechter. Niks andere bok, steeds dezelfde fiere zesser.

Het wordt eind juli, het bokje wordt hitsig en drijft de geit af en toe.

Na de bronst zie je natuurlijk geen bok meer. Loodje terugsturen, schadeclaim van een kweker, toekenning van de claim door de wildschadecommissie, een hoop gedonder en een hoop geld!

Dat flitst alles door je kop, als de zesser op een avond om kwart over negen mooi dwars staat op nog geen 80 meter en mij geïnteresseerd aankijkt.

Of het wijsheid is? Het is in ieder geval een fout afschot! Je weet het! Maar liever een fout afschot dan een schadeclaim. Tenslotte, in de

vergunning staat, dat je een bok mag schieten en niet wat voor bok! De knal van de -.243 win schoot in het bos, de zesser valt als een blok, hij heeft niet geweten wat er gebeurde. Maar ik wel, nog weken, ja zelfs maandenlang werkt de achterklap als een irritante epidemie.

Het selectieve afschot is een edel en loffelijk streven, maar niet altijd in de praktijk uitvoerbaar en je kunt het een keurmeester niet kwalijk nemen, dat hij de trofee boven de rode streep rangschikt. En terecht!

Maar er spelen andere factoren een rol en die staan lijnrecht tegenover het selectieve afschot. Die factoren kent de keurmeester niet en die zijn ook niet zijn zorg. Selectief afschot zou naar mijn mening alleen dan moeten gelden indien:

1. de afschotvergunning meer dan één of twee bokken betreft en
2. het directe gevaar van een wildschadeclaim praktisch is uitgesloten.

En nu ik toch bezig ben. Ik heb problemen met het afschot van geiten en kalveren. In de eerste plaats, het seizoen. Het kan in die periode bitter koud zijn en de jaren beginnen ook te tellen. Maar dit is een uiterst subjectieve benadering van het probleem. Er is ook iets anders. Ik geloof namelijk, dat je pas begin maart tot het afschot kunt komen. Het zou interessant zijn, aan de hand van afschot data, vast te stellen in welke tijd tussen 1 januari en 15 maart het afschot wordt gerealiseerd. Ik durf te gokken, dat het zwaartepunt ligt in de periode tussen 1 en 15 maart. Je komt dan makkelijk aan het reewild, ziet ze ook meer. Maar bij het ontweiden vind je, bijna zonder uitzondering, één tot twee kalfjes, die je dan maar bij de rest van het afval neergooit en vernietigt.

Het spul leeft verdomme nog als je snel ontweidt!
Waarom niet naast kalveren ook een afschot voor smalreeën? Je kunt dan het geitenafschot beperken tot uitgesproken slechte stukken. Op grond van bovenstaand zou ik een voorstander zijn van een wijziging in de afschottijden en wel:

Bok	15 - 5 t/m 31 - 9
Kalf	1 - 9 t/m 28 - 2
Smalree	1 - 7 t/m 31 - 9
Geit	1 - 12 t/m 31 - 1

Bij de vergunning zou dan het zwaartepunt moeten worden gelegd op het afschot van kalf en smalree en in mindere mate (in bepaalde gevallen helemaal niet) op geiten en dan alleen als ze slecht zijn.

Ik realiseer mij, dat ik met bovenstaand wel het een en ander losmaak en mij blootstel aan kritiek. Toch zal ik niet eerder het oude hoofd in de schoot leggen aler ik volledig van mijn denkbeelden op overtuigende wijze ben afgebracht.

Zwaar teruggezette Zesser

Naschrift redactie:

Zoals U eigenlijk zelf al suggereert, is selectief reewildbeheer in een middelgroot of klein veld met een afschotvergunning voor één bok, één geit en één kalf, met ook nog kans op wildschade, een ondoenlijke zaak. Het is dan ook meer een kwestie van reewild-afschieten. Maar is het eerste deel van Uw schrijven niet een groot pleidooi voor overleg met de naburige jagers om te komen tot een reewildring en gezamenlijk reewildbeheer? U kunt dan ook trachten eventuele reewildschade via andere middelen te voorkomen.

Op het tweede deel van Uw schrijven komt een gedeeltelijke reactie in de herziene richtlijnen bij de beoordeling van reegeweien.

Overigens moet U zich realiseren, dat reegeiten en smalreeën vanaf begin augustus drachtig zijn. Alleen: begin maart ziet u de vrucht veel duidelijker.

Mededeling

In een voorgaand nummer van "Het Reewild" hebt U een inlegvel kunnen aantreffen, met de mededeling, dat de Vereniging de mogelijkheid onderzocht om te komen tot een herdruk van het boek "Wat zegt Raesfeld en wat zeggen anderen over het aanspreken van Reewild" door Daan Wildschut. Voorwaarde hiervoor was, dat tenminste 500 exemplaren bij voorintekening zouden worden afgenomen. Dit aantal is lang niet gehaald. Daarom moet (helaas) de Vereniging van haar voornemen afzien.

Rectificatie's

In het laatste nummer van "Het Reewild" is in het artikel "Reewildbeheer, theorie en praktijk" van G. W. Boele een vergelijking gemaakt tussen de afschotcijfers van enkele gebieden in ons land. Daarbij is ook Oostelijk Flevoland gemeld. Dit had moeten zijn: de Zuidelijke IJsselmeerpolders. Verder was de schrijver van "Merkswaardigheden (1)" niet H.R. maar H.E.

Nazoekwerk: lijst van zweethonden

Wij ontvingen wederom een nieuw adres, dat wij U gaarne doorgeven: J. ter Horst, Nijenbeek 85, 7339 KM Ugchelen, bezit een Bayer. Zweethond. Voor nieuwe aanvullingen houden wij ons ten zeerste aanbevolen.

H.E.

Jager en bioloog, Jan van Haaften.

In het julinumnummer (1985) van "Met Name", de personeelskrant van het Ministerie van Landbouw en Visserij troffen we een interview aan met Dr. Jan van Haaften. Na verkregen toestemming van de redactie van "Met Name" en van de geïnterviewde nemen wij dit artikel, dat de levensloop en de visie op de jacht weergeeft van de man, aan wie enkele jaren geleden de Wisselprijs van de Vereniging "Het Reewild" werd toegekend, in iets verkorte vorm, gaarne over:

"Mijn werk en hobby gaan uitstekend samen"

"Ik was pas zes jaar toen ik al als drijver met mijn vader meeding op de jacht. Hij had een stuk staatsbos in Zeist gepacht, bij de Leusderheide, en elke zaterdag gingen we jagen. Het hoorde erbij, het was niets bijzonders. Tegenwoordig zijn kinderen van die leeftijd wellicht gevoeliger. En zeker als ze dat niet van huis uit met de paplepel is ingegoten."

Mr. J. P. van Zutphen, directeur-generaal Landelijke gebieden en Kwaliteitszorg, noemde onlangs het beheer door de jagers nog een "geslaagde vorm van privatisering". Met name doelde de directeur-generaal op de zorg voor het reewild in ons land, die mede dankzij de jagers prima geregeld is.

Dr. Jan van Haaften (58) bioloog bij het Rijksinstituut voor Natuurbeheer in Arnhem is het daar van harte mee eens. Hoewel hij op vroege leeftijd reeds werd geconfronteerd met het fenomeen jacht duurde het nog 24 jaar voordat hij daadwerkelijk met geweer het bos in zou trekken. Zijn vader jaagde in eerste instantie op konijnen, maar nadat in de dertiger jaren ook reeën bezit hadden

genomen van het gepachte stuk bos, veranderde het doelwit. Van Haaften kan zich nog herinneren hoe vervelend hij dat eigenlijk vond. "Ik vond het prachtige beesten. Konijnen afschieten kon ik nog begrijpen, want die zorgden voor behoorlijke overlast. Mijn vader kreeg dan vaak het bevel de populatie konijnen in te dammen. Hij vond dat niet zo leuk, want jagen is leuk, maar dit leek meer op moorden".

Kritisch Faunabeheer

Van Haaften vindt het jammer dat sommige medewerkers van Kritisch Faunabeheer dit verschil niet zien. Volgens hem vinden velen van hen de jacht überhaupt zinloos. "Ik kan me dat wel voorstellen als je er nooit mee te maken hebt gehad. Dat kun je alleen wanneer je een goed jager bent."

Blijft de vraag wat het verschil is tussen gewoon jagen en moorden.

Het jagen houdt in dat je rekening houdt met dat wat er zit. Als jager beheer je een bepaald gebied of populatie. Zodra een populatie zwijnen of konijnen te groot wordt, dan moet je ingrijpen. Maar er kunnen ook andere redenen zijn; conditievermindering, schade aan landbouwgewassen of verkeersslachtoffers. Zo probeer ik de laatste jaren vanuit mijn werkkring met mensen te praten over wildbeheer en de jacht in te passen in dat beheer. Soms heb je die jacht namelijk nodig.

Van Haaften is in 1958 als tweede assistent wildbiologie bij het instituut terechtgekomen. In Nederland waren er toendertijd weinig mogelijkheden om te promoveren als wildbioloog. Daarom is hij in '64 naar Joegoslavië afgereisd, waar dat wel mogelijk was. Geweien van reeën hangen in groten getale aan de muur van Van Haaftens

werkkamer op het RIN. Volgens hem is aan sommige exemplaren duidelijk de conditievermindering te zien. Sommige horens zijn ongelijk, andere zijn niet tot ontwikkeling gekomen en in het droefste geval ontbreken ze helemaal.

Van Haaften inventariseert, samen met andere jagers, reeds vijftien jaar de populatie reeën in een gebied in Limburg en in een aangrenzend gebied in Duitsland. Er wordt gekeken naar de verhouding bok-geit en naar de concentraties in een beperkt gebied. Zo wordt bepaald welke dieren geschoten kunnen worden.

Maar de natuur maakt toch haar eigen selectie. Hoe zit het met de "survival of the fittest"?

"Dat valt tegen. In de Weerribben bijvoorbeeld hebben we dit jaar nog 75 dode dieren gevonden. Dat zijn voornamelijk kalveren. We hebben die dieren onderzocht en gebleken is dat de meeste beesten doodgaan aan parasitaire infecties, veroorzaakt door longwormen en maagdarmwormen. Het kan maanden duren voordat het beest daadwerkelijk sterft. Het zou niet erg zijn als ze nog in een natuurlijke omgeving zouden leven met wolven en andere roofdieren. Want die zouden een zwak dier allang hebben opgeruimd."

De jager vervangt eigenlijk de natuurlijke vijand?

"Ja, inderdaad. Vanuit dat standpunt doe je goed werk, want je houdt de populatie gezond. Ik vergelijk het altijd met iemand die zijn hond niet goed verzorgt. De buurman kan in zo'n geval alarm slaan bij de Dierenbescherming. Ik vind dat terecht want als je een dier wilt verzorgen dan moet je dat ook goed doen. Met de jacht is het precies eender. Als je beheerder bent van een bepaald gebied, dan moet je ervoor zorgen dat je populaties gezond zijn.

Bovendien voorkom je zo dat huisdieren besmet kunnen raken."
Wanneer bent u daadwerkelijk met een geweer het bos ingegaan?

"Dat is heel gek, maar ik heb lange tijd nooit de behoefte gehad om een geweer in mijn handen te hebben. Ik ging graag mee. In mijn studententijd vroeg ik zaterdags altijd of medestudenten aantekeningen voor mij wilden maken en dan zeiden ze altijd: dat jij als bioloog van de jacht houdt. Ik was een van de weinigen. Maar echt schieten was er nog niet bij. Totdat ik met grofwild in aanraking kwam. Ik zag de noodzaak van jagen toen meer in dan bij de konijnenjacht. Dat grofwildbeheer is verdomd belangrijk. Ik dacht toen; ik kan het niet beter doen, dan zelf het voorbeeld geven. Het gaf mij ook de kans om met mensen in het veld te praten. Ik herinner me nog een lezing voor medewerkers van Kritisch Fauna-beheer. Ze vroegen toen aan mij: jaagt u? Ik zei: ja. Waarop zij antwoordden dat ze dan niet met mij konden praten. Dat vind ik prima, maar ik denk dat als je over jagen wilt praten, je dat beter kunt doen met iemand die jaagt." Van Haaften geeft toe dat niet alle jagers hetzelfde zijn. Helaas niet, zou hij bijna zeggen. "Ik bedoel daarmee dat sommige jagers nog niet goed hebben doordacht waarmee ze bezig zijn."

Wat was uw eerste buit en hoe voelde dat?

"Dat zal ongetwijfeld een konijn zijn geweest. Ik voelde me gestreeld omdat het eerste schot direct raak was. Heel vervelend vind ik aangeschoten beesten, die niet direct dood zijn. Daar kan ik nachten van wakker liggen.

Daarom is het een goede zaak dat de meeste jagers honden meenemen die het wild kunnen opsporen."

Daarna kwamen de grote dieren?

"Ja, dat gaat vanzelf. Ik ben lid geworden van een jagersvereniging en

van het een komt het ander. Ik raakte bevriend met een jager die voornamelijk op grofwild; reeën, herten en zwijnen jaagde. Verder ben ik me in die tijd meer gaan verdiepen in het reewild, hield lezingen en publiceerde artikelen. Ik raakte daardoor meer geïnteresseerd in die grofwildjachten en het noodzakelijk beheer." De geschoten dieren worden onmiddellijk schoongemaakt. Jagers behouden het wild voor eigen consumptie of verkopen het aan de poelier.

Zijn uw collega's er al van overtuigd dat u nuttig werk doet?

"Nee, er zijn er die het wel begrijpen, maar het zelf nooit zouden doen. Er zijn medewerkers die het afkeuren en zeggen: laat dat maar over aan professionele jachtopzichters. Dat respecteer ik wel, maar zodra je de smaak van het jagen te pakken hebt, jaag je graag. Ik leer mijn veld kennen, ik weet wat er in zit en dat vind ik het boeiendste. De jacht is dan het sluitstuk, maar dat is, gemeten in tijd, zo minimaal."

Vanaf de tijd dat u hier werkt wordt u al geboycot door uw collega's?

"Dat niet zo zeer. Soms word ik op een andere manier bekeken dan de rest van de medewerkers. Ik lijd er zeker niet onder. Ik kan het me wel voorstellen, maar ik zal nooit iemand beoordelen op zijn hobby's.

Wat was uw mooiste jachtervaring tot nu toe?

"Dat was een jacht op gemsen. Ik werk in dat genoemde Duitse gebied samen met een jager, die ook een gebied in Oostenrijk beheert. Op de terugweg naar Joegoslavië naar Nederland inviteerde hij me mee te gaan op de gemsenjacht. Dat was echt een fantastisch gezicht om die gemsen op die besneeuwde hellingen te zien lopen. Maar ik was dat klimmen helemaal niet gewend. Doodop ben ik met volle uitrusting uiteindelijk op die

berg beland. Ik was zo moe dat ik vreselijk bibberde en geen geweer kon vasthouden. Pas na een flinke rustperiode heb ik een kalf geschoten. Ik vond het toen welletjes, maar mijn vriend wilde perse ook de geit schieten. Na een lange achtervolging is me dat gelukt. En terwijl ik me moe, maar voldaan in de sneeuw liet vallen, kwam net een steenbok over de bergkam gesprongen. Een onvergetelijk mooi gezicht."

Foto: Cor Harteloh.

Directie Natuur, Milieu en Faunabeheer

MINISTERIE VAN LANDBOUW EN VISSERIJ

Bezuidenhoutseweg 73 - Postbus 20401 - 2500 EK Den Haag
Telefoon 070-793911

ADRESSENLIJST

PROVINCIE	BUITENDIENST AMBTENAREN	KANTOREN VAN DE DIRECTEUREN LANDELIJKE GEBIEDEN EN KWALITEITSZORG	
Groningen	C. L. M. v.d. Rakt	Postbus 30027 Engelsekamp 6	9700 RM Groningen 9722 AX Groningen Tel.: 050-239111
Friesland	F. Veenstra	Postbus 2003 Tesselschadestr. 7	8901 JA Leeuwarden 8913 HA Leeuwarden Tel.: 058-443313
Drenthe	M. A. Roetert Steenbruggen	Postbus 11 Mandemaat 3	9400 AC Assen 9405 TG Assen Tel.: 05920-27911
Overijssel	W. Nab P. J. Bolt	Postbus 604 Assendorperdijk 2	8000 AP Zwolle 8012 EH Zwolle Tel.: 038-210533
Gelderland	H. Bardoel T. A. M. Dikker B. E. J. Litjens	Postbus 9079 Gildemeesterplein 1	6800 ED Arnhem 6826 LL Arnhem Tel.: 085-629111
Utrecht	G. Kreton	Museumlaan 2	3581 HK Utrecht Tel.: 030-520834
Noord-Holland	J. Eising A. W. Kamminga	Postbus 3005 Kl. Heiligland 84	2001 DA Haarlem 2011 EJ Haarlem Tel.: 023-319021
Zuid-Holland	J. Eising J. Verhulst	Postbus 29819 v. Speijkstr. 13	2502 LV Den Haag 2518 EV Den Haag Tel.: 070-924481
Zeeland	P. C. Remijnse	Westsingel 58	4461 BD Goes Tel.: 01100-16440
Noord-Brabant	G. A. J. M. Schram A. J. M. Wanders	Postbus 1180 Prof. Cobbenhagen- laan 225	5004 BD Tilburg 5037 DB Tilburg Tel.: 013-678755
Limburg	W. van Loenen	Postbus 103 Lindanusstr. 12	6040 AC Roermond 6041 EC Roermond Tel.: 04750-34251

Hotel Restaurant *Bakker*

De plaats voor jager en hond
Ontmoetingscentrum van „Het Reewild”

Tel. 05752-1312

* **WAPENS** in de betere merken.

* **JACHTKLEDING** in loden, katoen en wol, o.a.: knickerbockers en kousen, hoeden petten, laarzen, truien, vesten en jagersjassen.

* **LECTUUR**, wildlokkers, luchtbusken, gehoorbeschermers, serviesgoed, kijkers, patroontassen, messen.

VOOR JACHT EN SCHIETSPOORT

Martens

WAPEN- EN SPORHANDEL

Specialist voor reparatie en het monteren van richtkijkers.

steeds doeltreffend!

Zutphenseweg 9, 7251 DG Vorden
Telefoon 05752-1272

"HEGERING" WILDAKKERS

Wilt u weelderige voedselrijke akkers voor uw reewild, neem dan zaaigoed "HEGERING"-REEWILD.

Optimale samenstelling gericht op gezond wild en goede gewei Vorming. Prachtige resultaten.

Importeur voor de Benelux:

N.S.D. Trading

U koopt rechtstreeks van de importeur en krijgt franko huis geleverd.

----- **BON** -----

Ik ben geïnteresseerd in "HEGERING" zaaigoed en verzoek u mij nadere informatie toe te sturen.

Naam: .....

Straat: .....

Postcode: ..... Plaats: .....

Opsturen aan:

N.S.D. Trading

Wilgenkampweg 75 - 7547 RZ Enschede

U HOUDT ZICH AAN LEVERTIJDEN WIJ OOK

Hebt u ook gemerkt dat levertijden steeds krappere worden?

Dat u steeds vaker "onmogelijke" prestaties moet leveren om de zaken op tijd rond te krijgen?

Terwijl aan de andere kant het afspraak-is-afpraak steeds zwaarder gaat wegen.

Drukkerij Lulof kan er over meepraten.

Drukwerk is vaak haastwerk.

Voor Lulof geen probleem.

Lulof levert op tijd. Net als u.

Bel ons eens:

wellicht kunnen we zaken doen.

DRUKKERIJ LULOF

De Grenzen 7 - Almelo

Tel.: 05490-11011

Postbus 100 - 7600 AC Almelo